

מדינת ישראל – משרד הבריאות

החטיבה לעניני בריאות

מנהל רפואה

חוזר מס': 3/2011

ירושלים, י"א שבט, תשע"א
16 ינואר, 2011

תיק מס': 8/3/200

אל: מנהלי בתי חולים

הנדון: נהלי עבודה במכבסות הפנימיות של בתי החולים

הננו להביא בזאת לידיעתכם נהלים בנושא שבנדון אשר גובשו ע"י וועדה מקצועית שמונתה ע"י משרדנו.

הואילו להעביר תוכן חוזר זה לידיעת כל הנוגעים בדבר במוסדכם.

ב ב ר כ ה,
ד"ר חזי לוני
ראש מינהל הרפואה

העתק : המנהל הכללי

המשנה למנהל הכללי

ס/מנכ"ל בכיר למנהל ולמשאבי אנוש

ס/מנכ"ל בכיר לתכנון ובינוי מוסדות רפואה

ס/מנכ"ל לכלכלת בריאות

ס/מנכ"ל לתכנון תיקצוב ולתימחור

ס/מנכ"ל קופות חולים

ס/מנכ"ל להסברה ויחסים בינלאומיים

ראש המינהל לטכנולוגיות רפואיות ותשתיות

חשב המשרד

היועצת המשפטית

אחות ראשית ארצית וראש מינהל הסיעוד

ראש שרותי בריאות הציבור
רופאי מחוזות – לשכות בריאות מחוזיות
מנהל האגף למדיניות טכנולוגיות רפואיות
מנהל אגף רישוי מוסדות ומכשירים
ראש שרותי בריאות הנפש
מנהל האגף לגריאטריה
מנהל האגף לרפואה כללית
מנהל האגף לרפואה קהילתית
מנהל אגף בכיר ביטחון
מנהל אגף בריאות השן
מנהל המרכז הלאומי לבקרת מחלות
מנהל האגף לשעת חרום
מנהלת האגף להבטחת איכות
מנהל אגף ביקורת פנים
מנהלי האגפים הרפואיים – קופות החולים
מנהל תחום מינהל ומשק
מנהל המחלקה לאפידמיולוגיה
מנהל המחלקה למעבדות
מרכזת המועצות הלאומיות
הספרייה הרפואית
אחראית ארצית על הסיעוד – ברפואה כללית
אחראית ארצית על הסיעוד – בבריאות הנפש
אחראית ארצית על הסיעוד – בבריאות הציבור
אחראית ארצית על הסיעוד – בגריאטריה
אחות ראשית – קופ"ח הכללית
הרופא הראשי האגף לטיפול במפגר - משרד הרווחה
קרפ"ר – צ.ה.ל
רע"ן רפואה- מקרפ"ר
קרפ"ר – שרות בתי הסוהר
קרפ"ר – משטרת ישראל
מנכ"ל הסתדרות מדיצינית – "הדסה"
רכז הבריאות , אגף תקציבים – משרד האוצר
יו"ר ההסתדרות הרפואית בישראל
יו"ר ארגון רופאי המדינה
יו"ר המועצה המדעית – ההסתדרות הרפואית
מנכ"ל החברה לניהול סיכונים ברפואה
בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי
ארכיון המדינה
מנכ"ל חברת ענבל
מנהלת המחלקה לניהול סיכונים - חברת ענבל

כתובת אתר האינטרנט בו מפורסמים חוזרי מינהל הרפואה וחוזרי
מנכ"ל היא: - www.health.gov.il

נוהלי עבודה
במכבסות הפנימיות
של בתי החולים

נובמבר 2010

נהלי עבודה במכבסות הפנימיות של בתי החולים

1. יסודות הנוהל:

- נוהל זה, המהווה הוראות עבודה למכבסות פנימיות בבתיה"ח, מבוסס על:
- 1.1 החוזר בין משרד הבריאות למכבסות פרטיות לגבי מתן שירותי כיבוס וגיהוץ.
 - 1.2 נוהגי המקצוע הטובים והמקובלים.
 - 1.3 חוזר מינהל רפואה מס' 29/08, מיום 26/06/08 בנושא: נוהל לטיפול בכביסה בבתי חולים.
 - 1.4 חוזר מינהל רפואה מס' 30/08, מיום 26/06/08 בנושא: "הנחיות בריאות הסביבה למכבסות המשרתות בתי חולים".

2. כח אדם:

2.1 בדיקת רפואית קודם להעסקת עובד במכבסה:

יש לחייב מועמד לעבודה במכבסה, במילוי הצהרת בריאות, שתאושר על ידי רופא, המאשרת כי אינו סובל ממחלות עור ו/או כל מחלה זיהומית אחרת העשויה להפריע להעסקתו ו/או עלולה להוות סיכון זיהומי לפריטי כביסה המטופלים על ידיו.

2.2 חיסון עובדים:

כל עובד יקבל חיסונים בהתאם לכללים החלים על עובדי בריאות העשויים "לבוא במגע פיסי עם חולים או נוזלי גופם או הפרשותיהם", כפי שמפורט בחוזרי מנכ"ל מס' 13/2009 ו-36/2009.

2.3 בגדים להגנת העובד:

עובדי מיון כביסה מזוהמת ועובדים המעמיסים ומפעילים את מכונות הכביסה, ילבשו ביגוד כדלהלן: מכנסיים וחולצה בעלת שרוול ארוך וסגור, כפפות עבודה חזקות (להגנת העובד מפני פריטים חדים), נעלי עבודה סגורות וסינר. נעלי העבודה והסינר יהיו בלתי חדירים לנוזלים. יתר העובדים (למעט העובדים הנ"ל), בתחנות העבודה האחרות, ילבשו ביגוד רגיל ונעליים סגורות.

3. ציוד לכיבוס, ייבוש, גיהוץ:

- 3.1 יש להשתמש רק במכונות כביסה, מכונות וציוד גיהוץ, מסחטות, מכונות יבוש, עגלות וכל ציוד אחר כשהם תקינים ומתוחזקים בהתאם להוראות היצרן.
- 3.2 במהלך עבודות הכיבוס, יש להשתמש רק במכונות כביסה המצוידות במד גובה מים במד חום תקינים.
- 3.3 במהלך הייבוש, יש להשתמש רק במכונות ייבוש המצוידות במד טמפרטורה ומד זמן תקינים.

3.4 במהלך הגיהוץ, יש להשתמש רק במכונות גיהוץ, ז.א. מעגילה ו/או מכונת גיהוץ (קרוסלה), המצוידים בכפתור לעצירת חרום ובמד טמפרטורה, מד לחץ ומד מהירות תקינים.

4. עגלות/ כלי שינוע:

4.1 לצורך איסוף ופיזור הכביסה למחלקות, יש להשתמש בעגלות/ כלי שינוע מתאימים לדרישות בית החולים בכל הקשור לדרכי הפיזור ושינוע הכביסה במתחם בית החולים.

4.2 יש להוביל כבסים נקיים ו/או עגלות העונים לדרישות התברואה ומניעת זיהומים הנהוגים בבית החולים.

4.3 עגלות הכביסה בהן משתמשים לכביסה מלוכלכת ומזוהמת תהינה עמידות בפני רחיצה בחומרי חיטוי וניקוי.

5. חומרי כיבוס:

כדרישה בסיסית, המכבסה תשתמש באבקות או נוזלי כביסה ברמה מתאימה, שלו תפחת מדרישות התקן הישראלי (ת"י 1416, ת"י 260) לחומרים אלה.

6. מים:

6.1 אין להשתמש בכל שלבי הכיבוס, ההלבנה והשטיפה אלא במים רכים בלבד.

6.2 המים הרכים אשר ישמשו לכיבוס, לא יכילו יותר מ-40 מיליגרם מלחים של מגנזיום או קלציום או של שניהם ביחד, מחושבים לפי קלציום-קרבונט לכל ליטר מים.

6.3 המים הרכים בהם השמשים לכיבוס לא יכילו יותר מ-4 גרם חומרים אלקאליים לליטר (מחושב לפי סודה אש לכל ליטר).

6.4 יש להקפיד שלא לכבס כבסים אלא אם כושר האספקה הסדירה של המים הרכים במכבסה הוא לפחות שלושה וחצי מטרים מעוקבים לכל מאה ק"ג כבסים המתכבסים במכבסה בעת ובעונה אחת.

6.5 יש לוודא כי PH של מי השלב האחרון בתהליך הכיבוס לא יצא מהגבולות שבין 5.5 עד 7.5.

6.6 יש להקפיד כי במכונת הכביסה הכבסים יהיו בהעמסה של לא יותר מאשר החלק היחסי של נפח התוף הפנימי המומלץ על ידי ייצרן המכונה.

7. הפרדה בין כביסה מלוכלכת וכביסה נקייה: שטחי עבודה:

בשל הסיכון של זיהום מחדש של כביסה מכובסת ומחוטאת, נושא הפרדת הכביסה המלוכלכת חשוב ויתבצע כדלהלן:

7.1 יש להפריד שטחי עבודה על מנת להשיג זרימת עבודה כדלהלן:

כביסה מלוכלכת -> כיבוס -> ייבוש -> גיהוץ -> מיון נקי -הכנה למשלוח -> משלוח

7.2 יש להפריד בצורה מוחלטת בין העגלות ואמצעי שינוע אחרים, בהם משתמשים לכביסה מלוכלכת ואלה המשמשים לכביסה נקייה.

7.3 את ההפרדה הנ"ל יש להשיג באמצעות סוגי עגלות שונים ו/או סימני זיהוי בולטים בין סוגי העגלות.

8. קבלת כביסה מלוכלכת במכבסה:

8.1 יש ליעד חדר נפרד/ שטח מכוסה לצורך מיון כביסה מלוכלכת.

8.2 קירות החדר יצופו בחרסינה על-מנת לאפשר בנקל את הניקוי. נדרשת נקודת ניקוז וכיור לרחיצת ידיים.

8.3 חובה על עובדי מיון כביסה מלוכלכת ללבוש בגדי הגנה בהתאם לרשימה בסעיף מס' 2.2.

9. שקילה לפני כיבוס:

יש לשקול את הכבסים לפני הכיבוס.

10. כיבוס : סוגי כביסה ותהליכים

10.1 יש לכבס בנפרד סוגי כביסה שונים ולהקפיד להפריד בין כביסה דמית לכביסה שאינה דמית ובין כבסים המצריכים טיפול שונה בתהליך הכביסה ולכבסם בהתאם.

10.2 יש לכבס שמיכות, מזרונים סיליקון וכריות באורח שלא יזיק להם, ובהתאם לסטנדרטים שייקבעו ע"י משרד הבריאות, (במידה שמשרד הבריאות יודיע על סטנדרטים אלה למכבסה) ובהתאם להוראות היצרן.

10.3 המכבסה תכבס מוצרי צמר אך ורק בחומרי כביסה עדינים, המיועדים לכביסת מוצרי צמר.

10.4 טמפרטורות, כמויות מים, פעולה מכנית, וזמני הכביסה יהיו בהתאם לסטנדרטים שייקבעו ע"י משרד הבריאות (במידה שמשרד הבריאות יודיע על סטנדרטים כאלה למכבסה) ובהתאם להוראות היצרן לכל סוג כביסה.

10.5 יש לוודא שאין עקבות חומרי ניקוי בתום תהליכי הכיבוס והשטיפה באמצעות בדיקה כימית עם פנולפטלין בפריט לבן, או בחלק הלבן של פריט מודפס, הנמצא במנת הכביסה. (ראה נספח מס' 1)

11. חיטוי:

יש לבצע חיטוי של כל הכבסים באמצעות חום או באמצעות שימוש בחומרים מחטאים בדרכים הבאות:

11.1 באמצעות חום:

11.1.1 כיבוס בטמפרטורה של לפחות 70°C במשך לפחות 15 דקות (זמן נטו בטמפרטורה זו).

11.1.2 ייבוש הכביסה בתוף ייבוש (לא במעגילה) בטמפרטורה של 80°C לפחות למשך 15 דקות. אפשרות זו אינה חלה לגבי בדים המכילים סיבים סינטטיים צבעוניים, צמר, אקרילן וכריות.

11.1.3 בחירת דרך החיטוי תקבע בהתאם להוראות ייצרן הבדים לגבי כיבוס בחום וייבוש ועמידות הבדים לחומרים וכימיקלים לגבי שימוש במחצנים הלוגנים.

11.1.4 במקרה של כביסת סריגים (טריקו, אימוניות, סריגים שונים וכדומה) על המכבסה להתייחס לסוג הבד ולמרכיבים מהם עשויה הכביסה בבחירת תוכנית הכביסה וחומרי הכביסה בהם יעשה שימוש לכיבוס מוצרים אלה. על המכבסה לכבס המוצרים האמורים על פי הדרך המקצועית מקובלת (BEST PRACTICE) ולפי מיטב שיפוטת המקצועי.

11.2 באמצעות חומרים מחטאים:

11.2.1 בהעדר אפשרות לבצע כביסה על פי דרישות הטמפרטורות והזמנים המפורטים כאן, על המכבסה לוודא כי הכביסה תעבור תהליך חיטוי בחומר חיטוי אנטי בקטריאלי העומד בדרישות התקן הישראלי ו/או מאושר ע"י מעבדה מוסמכת, בצורה שלא תגרום נזק לכביסה.

11.2.3 במידה וקיים צורך בכך, שסוג הכביסה אמנם מאפשר ומצריך זאת ובלבד שאין דרך אחרת לביצוע ההלבנה, תהליך ההלבנה יתבצע באמצעות מי חמצן בלבד. שימוש בחומר הלבנה אחר חייב אישור בכתב ממשרד הבריאות.

12. הטענת והפעלת מכונות כיבוס:

מכונות הכביסה יוטענו בהתאם לסוגם. מכונות רציפות באמצעות מערכות השינוע (עילי או מסוע) ומכונות הכביסה המנתיות באמצעים ידניים. הטענת/העמסת המכונות תעשה בהתאם לסוג הכביסה ובלבד שיחס כביסה חלל התוף יהיה בהתאם לדרישות יצרן המכונה. אין להעמיס המכונות מעבר למשקל המותר.

13. ייבוש:

טמפרטורת הייבוש כנמדד בחלל תוף הייבוש יהיו כמפורט להלן למעט המקרים שעבורם ישנם הוראות והנחיות מיוחדות של היצרן ו/או משרד הבריאות:

13.1 כביסה לבנה של מוצרי כותנה: 80°C - 85°C מעלות.

13.2 כביסה צבעונית של מוצרי פוליאסטר-כותנה: 55°C - 60°C מעלות וייבוש הכולל שלב של קירור הדרגתי.

13.3 מוצרי צמר: 30°C - 35°C מעלות.

13.4 מוצרי אקרילן: בחום שאינו עולה על 50 מעלות צלזיוס וכולל שלב של קירור הדרגתי.

14. הטענת והפעלת מכונות ייבוש:

מכונות הייבוש (יבשנים) יוטענו בהתאם לסוג המכונה אותה הם משרתים. ייבשנים המשרתים המכונות הרציפות יוטענו בצורה אוטומטית באמצעות מערכות שינוע אוטומטיות. ייבשנים המשרתים מכונות מנתיות יוטענו באמצעים ידניים. הטענת/העמסת מכונות הייבוש תעשה בהתאם לסוג הכביסה ובלבד שיחס כביסה חלל התוף יהיה בהתאם לדרישות יצרן המכונה. אין להעמיס המכונות מעבר למותר.

15. גיהוץ:

יש לגהץ בהתאם למכונה המתאימה כדלהלן:

15.1 במעגילה : יגוהצו פריטים שאין בהם שרוכים, חלקי בגד רופפים, רוכסנים וכיוצא בזה (כגון סדינים, סדיניות, ציפיות, פרגודים, כביסה ירוקה (לא כולל מדים ירוקים), מגבות מטבח, ומפות שולחן) בטמפרטורה של בין 170-200 מעלות צלזיוס, ובלחץ מתאים לטמפרטורה ופרק זמן הייבוש.

15.2 במכונות גיהוץ (מגהץ, " Press ", ו/או מנהרת גיהוץ "טונל"): חולצות, מכנסיים, חלוקי רופאים, שמלות V וילונות כפלים, וסינרי מטבח (עם שרוכים).

16. הנפקת כביסה נקיה:

16.1 כביסה נקייה וייבשה תוחזר לנקודת החזרה בכל מחלקה, בכמות ובצורה הנהוגה והמקובלת על מחלקות בית החולים.

16.2 הכביסה תובל למחלקות בתנאי תברואה מתאימים, בעגלות מכוסות מכל צידיהן, כולל החלק העליון, בכיסוי עמיד למים ובלתי חדיר לנוזלים.

16.3 אין להוביל כבסים, לאחר כיבוסם ולא לאחסנם ולא להניחם בבלי רכב, ארגז, מדף, ריצפה, עגלות, בטון, כלי קבול או מקום אחר העלולים לזהם וללכלך את הכביסה הנקייה.

16.4 הכבסים הנקיים יוחזרו כשהם מכילים לא יותר מ- 8% לחות. (מדרידה באמצעות מכשיר מיועד או שקילת סדין לפני יבוש מלא והשוואת התוצאות).

16.5 במידה ו המכבסה מספקת שרותי כביסה ללקוחות נוספים פרט למחלקות בית החולים - תקפיד שלא לערבב את כביסת מחלקות בית החולים עם הכביסה של לקוח אחר.

17. שמירת ניקיון הכביסה והפרדתה כביסה נקייה מכביסה מלוכלכת:

הפרדת כביסה מלוכלכת מכביסה נקייה מהווה מרכיב עיקרי וחשוב בהקפדה על ניקיון הכביסה ומניעת זיהומים. (ראה סעיף מס' 7 לעיל). הפרדת הכביסה המלוכלכת מהנקייה בכל שלב משלבי העבודה במכבסה ובדרכי איסוף הכביסה ופיזור מהמחלקות בית החולים הכרחית למניעת זיהום מחדש של הכביסה המכובסת והמחוטא. הקפדת ייתר על ניקיון הכביסה והפרדת הכביסה הנקייה מזו המלוכלכת נדרשת ע"י כל עובדי המכבסה ומחייבת אכיפה מוגברת מצד מנהל המכבסה. להלן דרישות כלליות הכרחיות להשגת שמירת ניקיון והפרדה:

17.1 עובדי מיון כביסה מזוהמת/מלוכלכת ועובדים המעמיסים ומפעילים מכונות כביסה יקפידו, לפני כל מעבר מתחנת עבודה של כביסה מלוכלכת לתחנת עבודה בכביסה נקייה, לשטוף ידיים עם תכשיר ניקוי וחיטוי וללבוש חלוק נקי על הביגוד.

17.2 שטחים במכבסה, הבאים במגע עם כביסה נקייה, שטחי עבודה ושטחי אחסון

כביסה נקייה, חייבים להיות נקיים למשעי.

- 17.3 יש להקפיד שלא להניח את הכבסים המלוכלכים/מזוהמים המגיעים אל המכבסה ו/או המכובסים במכבסה ו/או המיועדים להנפקה למחלקות ישירות על רצפת בטון.
- 17.4 יש להקפיד לא להוביל כבסים, לאחר כיבוסם ולא לאחסנם ולא להניחם בכלי רכב, ארגז, מדף, ריצפה, עגלות, בטון, כלי קבול או מקום אחר העלולים לגרום נזק לכבסים.
- 17.5 יש להקפיד שהכבסים המיועדים להנפקה למחלקות יהיו ארוזים בניילון וסגורים בחלקם העליון.
- 17.6 יש להקפיד שהכבסים הארוזים והסגורים יהיו מונחים בצורה ובמקום כך שלא יבואו במגע עם כבסים מלוכלכים.
- 17.7 לא ישמש אותו המקום לאחסון כבסים נקיים ומלוכלכים כאחד.
- 17.8 מיון כבסים במכבסה יבוצע במקום יבש על מנת למנוע הכתמת הכבסים.
- 17.9 יש להקפיד כי כל עבודה עם כביסה מלוכלכת או נקייה תהיה רק במקום מוגן בפני חדירת מכרסמים.
- 17.10 עגלות המיועדות לשימוש בכביסה מלוכלכת חייבות לעבור שטיפה וחיטוי פעם ביום באמצעות קיטור ודטרגנט המכיל NaDCC בריכוז של 500 חל"מ כלור נותר.
- 17.11 עגלות אשר הזדהמו בדם והפרשות גוף יחוטאו בעזרת 5,000 חל"מ כלור במשך חצי שעה ולאחר מכן בעזרת דטרגנט ומים זורמים לפחות פעמיים ביום.
18. תחזוקת ציוד ומערכות:
תחזוקת המערכות והמכונות תהיה בהתאם לתוכנית מפורטת שתוקם ותוסכם עם מנהל שרותי התחזוקה המקומי.
19. ניקיון כללי:
- 19.1 יש לדאוג שציוד המכבסה יהיה נקי משאריות חומרי כביסה ומוך.
- 19.2 שטחים במכבסה הבאים במגע עם כביסה נקייה, חייבים להיות נקיים.
20. בטיחות:
- 20.1 יש לתלות שלט על המפסק הראשי של מכונות הכביסה, מעגילות, מייבשות וכו', האוסר הפעלתן בעת טיפול עובדי אחזקה במכונות.
- 20.2 יש לבודד בבידוד טרמי את כל מערכת הקיטור כולל צינורות וציוד ובמידת הצורך להתקין רשתות הגנה.
- 20.3 כל מפסקי החרום להפסקת פעולת המכונות יותקנו במקום בולט.
- 20.4 יש להוציא את המוך מהמייבשות אל מחוץ למכבסה באמצעות מערכת שאיבה ולסלקו בפרקי זמן קבועים שימנעו הצטברותו. במקום האיסוף יש להתקין מערכת כיבוי אש אוטומטית (ספרינקלרים).

20.5 המכבסה חייבת להיות מרושתת בגלאי אש ועשן כמו גם מערכת לכיבוי אש אוטומטית.

20.6 יש לספק למכבסה תנאי אוורור ומזוג אויר כנדרש.